

Szkolenie dla administratorów budynków i kierowników jednostek dot. ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami w przypadku wystąpienia zagrożenie w obiektach i na terenie UW

Nina Zielińska, St. specjalista ds. BHP
Sebastian Lipszyc, Inspektor PPOŻ

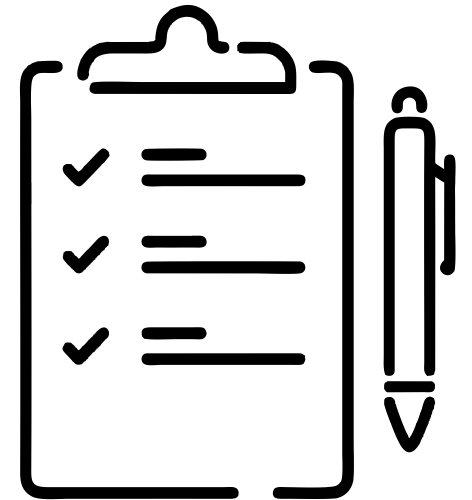

Plan spotkania

---

1. Powitanie
2. Ewakuacja przepisy prawa
3. Zarządzenie Kanclerza- Procedura ewakuacji UW
4. Osoby ze szczególnymi potrzebami i sposoby komunikowania się podczas ewakuacji
5. Panika

Obowiązek ewakuacji

zapewnienia

możliwości

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej

Art. 4. pkt. 4 Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, jest obowiązany zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji;

2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (zwane dalej OP)

§ 15 ust. 1 Z każdego miejsca w obiekcie, przeznaczonego do przebywania ludzi, zapewnia się odpowiednie warunki ewakuacji, umożliwiające szybkie i bezpieczne opuszczanie strefy zagrożonej lub objętej pożarem, dostosowane do liczby i stanu sprawności osób przebywających w obiekcie oraz jego funkcji, konstrukcji i wymiarów, a także zastosowanie technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego (...);

3. Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (zwanym dalej WT)

§ 236.1. Z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna być zapewniona możliwość ewakuacji w bezpieczne miejsce na zewnątrz budynku lub do sąsiedniej strefy pożarowej, bezpośrednio drogami komunikacji ogólnej, zwanymi dalej «drogami ewakuacyjnymi».

4. Kodeks pracy

Art. 2091 § 1 pkt 2 Każdy pracodawca ma obowiązek wyznaczenia w swoim zakładzie pracy pracowników do udzielania pierwszej pomocy oraz do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników;

5. Ustawa z dn. 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Art. 6. konieczne jest „zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób”.

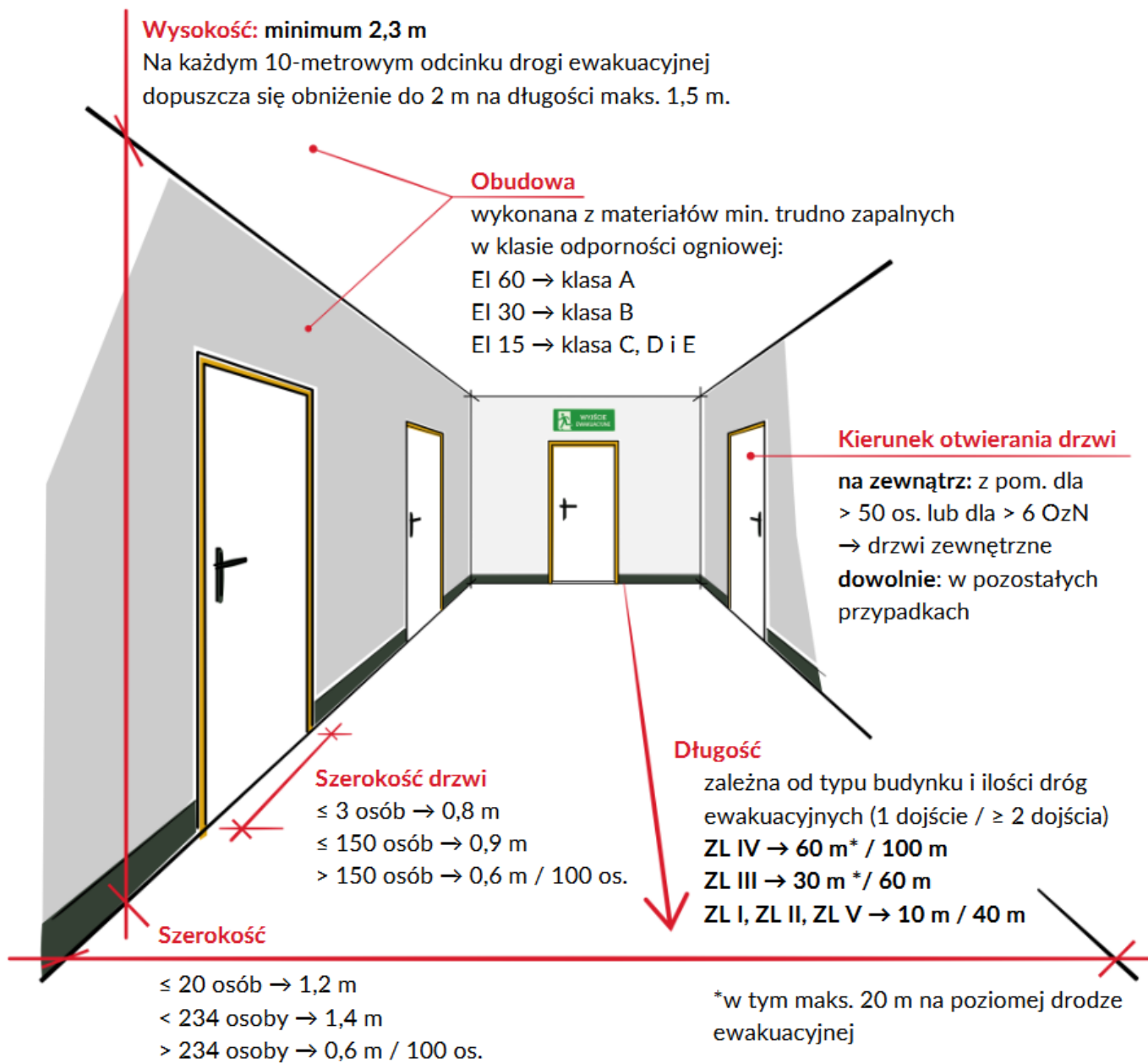
Wymagania WT i OP dla budynków w zakresie ewakuacji

Rozporządzenie WT określa architektoniczne wymagania dla budynku:

- ✓ wymiary dróg ewakuacyjnych (szerokość, wysokość i długość),
- ✓ wymiary i sposób otwierania drzwi znajdujących się na drogach ewakuacyjnych,
- ✓ sposób zabezpieczenia przed dymem na drogach (podział na odcinki, oddymianie lub zabezpieczenie przed zadymieniem).

Rozporządzenie OP skupia się na fazie użytkowej budynku, określając wymagania dotyczące m.in.:

- ✓ czynności zabronionych (które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić ewakuację) i obowiązków w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- ✓ oznakowania dróg ewakuacyjnych oraz urządzeń przeciwpożarowych i sprzętu ewakuacyjnego,
- ✓ procedur ewakuacyjnych (w tym praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji z całego obiektu) i sporządzania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego

Drogi ewakuacyjne

Zalecenia dla dróg ewakuacyjnych budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych.

W celu zapewnienia dostępności rekomendujemy stosowanie minimalnych parametrów dla dróg ewakuacyjnych jak poniżej:

- ✓ **szerokość powinna wynosić min. 1,5 m**, optymalnie 1,8 m, dla zapewnienia możliwości swobodnego minięcia się dwóch wózków,
- ✓ **długość drogi ewakuacyjnej powinna być jak najmniejsza** - długości dróg zgodne z wymaganiami WT nie zawsze pozwalają na zachowanie przez odpowiednio długi czas, konieczny dla OzN, warunków umożliwiających ewakuację podczas zadymienia,
- ✓ **szerokość drzwi powinna wynosić min. 0,9 m**, przy czym zaleca się stosowanie drzwi wykładanych (dających się włożyć na ścianę), które nie zawężają szerokości dróg ewakuacyjnych,
- ✓ minimalna wysokość to 2,3 m; jeżeli występują miejscowe obniżenia, należy je oznaczyć kontrastowo.

Oznakowania i oświetlenia ewakuacyjne

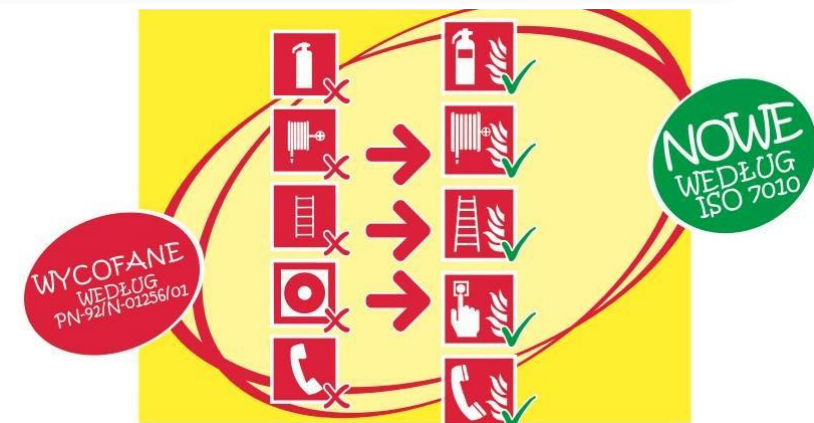
Właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków są zobowiązani do ich oznakowania, zgodnie z Polskimi Normami **PN-EN ISO 7010 grudzień 2012**.

Droga ewakuacyjna to cały odcinek drogi poziomej i pionowej do przebycia z dowolnego punktu w strefie pożarowej do wyjścia na przestrzeń otwartą lub do innej strefy pożarowej.

Droga pożarowa to droga o określonych parametrach, umożliwiająca dojazd do określonych obiektów jednostkom ochrony przeciwpożarowej.

System oświetlenia i oznakowania dróg ewakuacyjnych to kompilacja oświetlenia ewakuacyjnego i znaków ewakuacyjnych umożliwiająca szybką i bezpieczną ewakuację ludzi z miejsca zagrożenia.

System oświetlenia i oznakowania dróg ewakuacyjnych polega na odpowiednim dobraniu sposobu oświetlenia drogi ewakuacyjnej z odpowiednim rozmieszczeniem znaków ewakuacyjnych.

Norma PN-EN ISO 7010:2012

oznakowanie (przykłady):

Znak AC012 Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej dla niepełnosprawnych w prawo
Znak AC013 Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej dla niepełnosprawnych w lewo

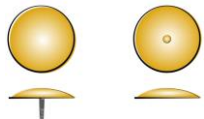
Znak AC052 Zjazd ewakuacyjny na niższą kondygnację dla niepełnosprawnych w prawo
Znak AC053 Zjazd ewakuacyjny na niższą kondygnację dla niepełnosprawnych w lewo

Znak AC054 Drzwi ewakuacyjne dla niepełnosprawnych w lewo
Znak AC055 Drzwi ewakuacyjne dla niepełnosprawnych w prawo

Znak AAE024 Miejsce zbiórki do ewakuacji dla osób niepełnosprawnych
Znak AAE060 Krzesło ewakuacyjne

Znaczniki drogowe (do montażu w posadzce) AC218a i AC218b Droga ewakuacyjna

Punkt zbiórki/ miejsce oczekiwania

Punkt zbiórki dla osób potrzebujących dodatkowej pomocy / asysty przy ewakuacji

Punkt zbiórki dla osób potrzebujących dodatkowej pomocy/asysty przy ewakuacji - jeśli występuje odrębnie od miejsca oczekiwania na ewakuację lub gdy miejsca oczekiwania na ewakuację nie przewidziano - zaleca się oznaczyć proponowanym oznaczeniem.

Miejsce oczekiwania na ewakuację

Jeżeli droga ciągami komunikacyjnymi (korytarze, klatki schodowe) może być niebezpieczna z powodu np. dużego zadymienia lub wysokiej temperatury lub osoby ewakuowane nie są w stanie ewakuować się np. klatkami schodowymi, osoby te należy przeprowadzić do miejsca bezpiecznego oczekiwania.

Bezpieczeństwo w Uczelni- kto odpowiada?

Miejsce pracy/ nauki

- ✓ powinno być bezpieczne,
- ✓ gwarantować pracownikom/ studentom higieniczne warunki pracy i nauki,

dlatego **pracodawca- REKTOR-** powinien dołożyć wszelkich starań (wynikających z przepisów, ale też z dobrej woli), aby to zapewnić.

Bez względu na to, czy jest właścicielem budynków, czy też nie, **jego obowiązkiem jest zapewnienie bezpieczeństwa oraz możliwości ewakuacji w razie zagrożenia.** Dlatego wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za ewakuację oraz za udzielanie pierwszej pomocy, zapewnienie dostępu do sprzętu ratunkowego (apteczki pierwszej pomocy, defibrylatora AED) i sprzętu ppoż. oraz możliwości bezpiecznej ewakuacji z obiektu - wszystkim użytkownikom!- powinno być brane za priorytet.

- Art. 207. KP Obowiązki pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy

§ 1. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy.

§ 2. Pracodawca jest obowiązany chronić zdrowie i życie pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (...).

- Art.209. KP obowiązki pracodawcy w zakresie udzielania pierwszej pomocy

§ 1. Pracodawca jest obowiązany :

- 1) zapewnić środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników,
- 2) **wyznaczyć pracowników do:**
  - a) udzielania pierwszej pomocy,
  - b) **wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.**

Ewakuacja- podstawowe obowiązki

Podstawowe obowiązki pracodawcy lub zarządcy budynku, które należy spełnić:

- stworzenie systemu komunikacji, który umożliwi szybszą reakcję na potencjalne zagrożenie,
- przeszkolenie pracowników z zasad BHP i ppoż. w miejscu pracy,
- wyznaczenie koordynatorów ewakuacji,
- cykliczne ćwiczenia imitujące stan zagrożenia np. pożarowego w budynku (sprawdzanie warunków ewakuacji),
- dbanie o to, aby drogi pożarowe i drzwi nie były w żaden sposób zablokowane,
- dbanie o odpowiednie oznakowanie dróg ewakuacji w budynku pracy.

Szkolenie pracowników

Szkolenia wszystkich pracowników, szczególnie osób funkcyjnych/ wykładowców ma na celu zapoznania z instrukcją ewakuacyjną, w zakresie:

- ✓ **sposobów wydostania się z obiektu:**
  - gdzie należy się udać,
  - którądy,
  - na co można liczyć, jeżeli chodzi o elementy wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami,

- ✓ **odczytywania sygnałów alarmowych.**

Podstawy ochrony przeciwpożarowej znajdują się w programie szkoleń wstępnych, okresowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, natomiast pracowników, którzy są odpowiedzialni za czynności związane z PPOŻ i ewakuację, warto zapisać na pełnowymiarowe szkolenia w tym zakresie. W programie szkolenia są również informacje dotyczące rodzaju i przeznaczenia gaśnic, lokalizacji i sposobem działania zastosowanych w obiekcie urządzeń przeciwpożarowych.

Wyznaczenie koordynatorów ewakuacji

Art. 209¹ § 1 Pracodawca jest obowiązany:

1. zapewnić środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników,
2. wyznaczyć pracowników do:
  - a) udzielania pierwszej pomocy,
  - b) wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.

Liczba- przepisy Kodeksu pracy nie precyzują, ilu pracowników funkcyjnych i wsparcia powinien wyznaczyć pracodawca, jednak powinna być ona **dostosowana do sposobu funkcjonowania obiektu i osób w nim przebywających.**

Kwalifikacje- wystarczy przeszkolenie w zakresie ppoż. realizowane w ramach szkolenia okresowego w dziedzinie BHP, jednak pracodawca może skierować te osoby na dodatkowe szkolenie, jeśli ma taką wolę. Wybór tych szkoleń na rynku jest bardzo duży.

Zadania- podjęcie, w ramach możliwości, doraźnych działań oraz pomoc w kwestiach organizacyjnych do momentu, aż przyjedzie straż pożarna.

Cykliczne ćwiczenia imitujące stan zagrożenia np. pożarowego w budynku (**ewakuacja próbna**)

Próbna ewakuacja to specjalne ćwiczenia, które pozwalają usprawnić procedurę opuszczania zakładu pracy w razie pożaru lub innego zagrożenia.

1. Jakie przepisy o próbnej ewakuacji obowiązują?

obowiązek przeprowadzania próbnych ewakuacji w pracy dotyczy pracodawców lub zarządców budynków, w których na stałe pracuje przynajmniej 50 osób, w szczególności: szkół, przedszkoli, internatów, domów studenckich praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji należy dokonać co najmniej raz na rok.

2. Jak często trzeba ją przeprowadzać?

praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji należy dokonać co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników.

3. Co grozi za nieprawidłowości?

▪ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 2022 poz. 2057)

Rozdział 2. Zapobieganie pożarowi, klęsce żywiołowej lub innemu miejscowemu zagrożeniu

Art. 3. 2. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także podmioty, o których mowa w ust. 1, ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych, w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach.

Zasady alarmowania

na wypadek powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia

Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w budynku

należy niezwłocznie zaalarmować osoby przebywające w strefie zagrożenia oraz wezwać straż pożarną (tel. **998** lub **112**). Po wybraniu numeru alarmowego straży pożarnej i zgłoszeniu się dyżurnego, należy spokojnie i wyraźnie podać:

- ✓ swoje imię i nazwisko, numer telefonu, z którego przekazywana jest informacja o zdarzeniu;
- ✓ adres i nazwę obiektu, w którym powstał pożar ;
- ✓ co się pali, na którym piętrze;
- ✓ czy występuje zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego;
- ✓ podać przybliżoną ilość osób z niepełnosprawnościami.

Po podaniu informacji nie należy odkładać słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia.

Przyjmujący zgłoszenie może zażądać:

potwierdzenia zgłoszenia poprzez oddzwonienie i dodatkowych informacji, które w miarę możliwości należy podać.

Dalsze alarmowanie, jako procedury bezpieczeństwa UW.

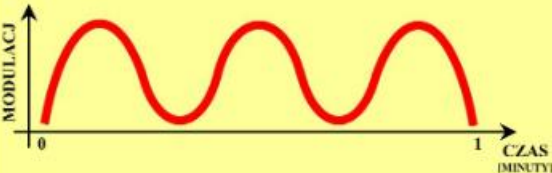

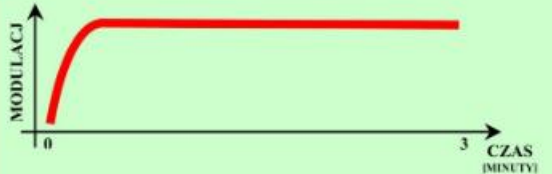
W dalszej kolejności należy powiadomić:

- ✓ Administratora obiektu, Zarządcę,
- ✓ ochronę,
- ✓ pracowników, którzy mogą pomóc przy ewakuacji osób z niepełnosprawnościami.

Wyżej zaproponowane procedury przyspieszą ewakuację budynku lub jego części do bezpiecznej strefy lub do miejsca zbiórki.

Miejsca zbiórki po ewakuacji, powinny zostać zorganizowane na zewnątrz budynku w bezpiecznych miejscach, tak aby grupy pracowników wychodzące różnymi drogami ewakuacyjnymi (wyjściami ewakuacyjnymi), zebrały się w jednym miejscu, co znacznie ułatwiłoby ustalanie, czy wszyscy pracownicy oraz studenci wyszli z budynku.

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłaszania alarmów		
		Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu	Wizualny sygnał alarmowy
1	Ogłoszenie alarmu	 <p>Sygnal akustyczny- modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut</p>	 <p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) .....dla .....</p>	 <p>Znak żółty w kształcie trójkąta lub w uzasadnionych przypadkach innej figury geometrycznej</p>
2	Odwołanie alarmu	 <p>Sygnal akustyczny - ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) .....dla .....</p>	

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłoszenia komunikatu		Sposób odwołania komunikatu	
		Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu	Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu
1.	Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie.....około godz.....min..... może nastąpić skażenie...(podać rodzaj skażenia) w kierunku...(podać kierunek)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu..... (podać rodzaj skażenia) dla....
2.	Uprzedzenie o zagrożeniu zakażeniami		Formę i treść komunikatu o zagrożeniu zakażeniami ustalą organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu.... (podać rodzaj zakażenia) dla...
3.	Uprzedzenie o kłęskach żywiolowych i zagrożeniu środowiska		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców .....(podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu..... (podać rodzaj kłęski) dla.....

PO USŁYSZENIU SYGNAŁU ALARMOWEGO LUB KOMUNIKATU OSTRZEGAWCZEGO NALEŻY DZIAŁAĆ SZYBKO ALE ROZWAŻNIE I BEZ PANIKI

- o włączeniu radioodbiornika, telewizora lub internetu,
- postępuj zgodnie z poleceniami podawanymi komunikatach,
- powiadom rodzinę, sąsiadów i znajomych o zagrożeniu,
- wyłącz urządzenia gazowe i elektryczne, wygaś źródła ognia,

Ogólnoeuropejski numer alarmowy 112
Pogotowie ratunkowe - 999

Straż Pożarna - 998
Policja 997

Zarządzenie Kanclerza 21.03.2023

Procedura UW

w sprawie zmiany zarządzenia nr 1 Kanclerza Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 21.01.2019 r. w sprawie postępowania w przypadku zagrożenia w obiektach i na terenie Uniwersytetu Warszawskiego – dodano (niebieska książeczka) rozdział **IX Procedura ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami.**

Procedura zawiera min.:

- ✓ zadania i zobowiązania administratorów obiektów uczelni,
- ✓ sposoby zachowania i postępowania pracowników w przypadku ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami,
- ✓ opis planu ewakuacji,
- ✓ wskazówki dotyczące działań przygotowawczych na sytuację ewakuacji OzN.

Scenariusz ewakuacji w obiektach UW

Personel obiektu, czyli pracownicy dziekanatów, administracji, obsługa techniczna budynków oraz nauczyciele akademicy po usłyszeniu sygnału alarmowego zobowiązani są do:

- ✓ przerwania wykonywanych czynności, zajęć dydaktycznych,
- ✓ wyjścia z pomieszczeń i sal wykładowych oraz koordynowania wyjścia pozostałych osób (współpracowników, studentów, itp.),
- ✓ kierowania się do najbliższej ewakuacyjnej klatki schodowej oraz wyjścia z obiektu i ustawienia się w miejscu zbiórki,
- ✓ stosowania się do poleceń osób kierujących ewakuacją.

Kierownicy jednostek administracyjnych i wykładowcy w momencie ogłoszenia ewakuacji:

- ✓ wykonują działania związane z organizacją wyjścia z pomieszczeń biura lub sali wykładowej w sposób spokojny i nie budzący paniki koordynują opuszczenie pomieszczeń przez pozostałe osoby
- ✓ wspomagają organizację ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami poprzez:
  - indywidualne poinformowanie tych osób o sytuacji ewakuacji,
  - określenie potrzeb w zakresie ewakuacji,
  - skutecznego przekazania informacji osobom kierującym ewakuacją o osobach ze szczególnymi potrzebami oczekujących na ewakuację,
  - w razie możliwości osobistego udzielenia pomocy w ewakuacji lub przemieszczeniu, lub skoordynowania udzielenia takiej pomocy, lub wskazanie i pomoc w dotarciu do miejsca bezpiecznego oczekiwania na uzyskanie pomocy od osób kierujących ewakuacją lub profesjonalnych służb ratowniczych.

Ewakuacja etapowa

W uzasadnionych sytuacjach, w szczególności dotyczących osób ze szczególnymi potrzebami, ewakuacja może być przeprowadzona etapami:

- 1) **etap I** polega na przemieszczeniu do miejsca bezpiecznego oczekiwania na ewakuację oraz skutecznym poinformowaniu osób odpowiedzialnych za ewakuację o oczekujących na pomoc osobach
- 2) **etap II** polega na udzieleniu pomocy w ewakuacji przez właściwe osoby, np. przeszkolone w zakresie stosowania sprzętu ewakuacyjnego tj. krzeselka czy koce ewakuacyjne, lub profesjonalne służby ratunkowe.

Administrator obiektu- Procedura UW

odpowiedzialny za bezpieczne dotarcie wszystkich użytkowników budynku, w tym OzN do miejsca ewakuacji, za organizację/ koordynację procesu ewakuacji, przeprowadzanie prób ewakuacji oraz szkoleń personelu w zakresie wymaganym stosownymi przepisami.

W odniesieniu do pozyskanych informacji od kierowników jednostek administracyjnych i dydaktycznych (**liczba** pracowników/ studentów będących osobami ze szczególnymi potrzebami **stale** przebywającymi w budynku, **czas i miejsce** wykonywania przez nie obowiązków służbowych/ studiowania, ich **szczególne potrzeby**), zobowiązany jest do:

- a) ich uwzględnienia w procedurach ewakuacji w budynku,
- b) w razie potrzeby opracowania indywidualnych planów ewakuacyjnych lub procedur służących ewakuacji i uratowaniu osób ze szczególnymi potrzebami ewakuacyjnymi, w tym wskazania osoby wyznaczonej do udzielenia pomocy/ asysty,
- c) udostępniania tych informacji służbom ratowniczym w sytuacji ewakuacji,
- d) właściwego zabezpieczenia i ograniczenia dostępu do informacji mających charakter danych wrażliwych.

Administratorzy budynków w konsultacji z Inspektorem BHP i OP UW powinni:

- 1. wyznaczyć na każdej kondygnacji potencjalne miejsca bezpiecznego oczekiwania na ewakuację** (np. wydzielonych pożarowo klatek schodowych, miejsc znajdujących się w oddzielnych strefach pożarowych). Informacje te należy włączyć do instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, nanieść na plany ewakuacyjne budynku oraz włączyć w obowiązkowe instruktaże w zakresie procedur ewakuacji w budynku,
- 2. zaplanować wyposażenie oraz miejsce umieszczenia w budynku środków uratowania** takich jak np. krzeselka ewakuacyjne. Informacje w zakresie używania tych środków w sytuacji ewakuacji należy włączyć w obowiązkowe instruktaże w zakresie procedur ewakuacji w budynku,
- 3. zobowiązani są do przeprowadzania instruktaży w zakresie procedur ewakuacji** w budynku oraz **przeprowadzania próbnych ewakuacji raz do roku**. Udział w instruktażach jest obowiązkowy dla wszystkich osób wyznaczonych przez administratora budynku do wspomagania ewakuacji, oraz wskazany dla wszystkich pracowników budynku i innych osób, które stale lub czasowo przebywają w budynku. W przypadku konieczności należy zorganizować indywidualne szkolenia,
- 4. zobowiązani są do wdrożenia ewidencji każdorazowego użycia funkcjonujących w budynku urządzeń technicznych** służących zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom z niepełnosprawnościami, których użycie wymaga zaangażowania pracownika obsługi budynku (takich jak platformy przyschodowe, podnośniki pionowe itp.) oraz **udzielenia pomocy** osobie z niepełnosprawnością dotyczącej wejścia lub wyjścia do budynku lub jego części.

Ewidencję należy prowadzić zgodnie z następującymi warunkami:

- a) informacje z określeniem **daty i czasu** udzielenia pomocy przez pracownika obsługi budynku, bez danych identyfikujących osobę z niepełnosprawnością, należy każdorazowo i bez zbędnej zwłoki zapisywać w zeszycie ewidencji,
  - b) zeszyt ewidencji musi być **w stałym miejscu**, łatwo dostępnym np. w sytuacji ogłoszenia ewakuacji dla osób kierujących ewakuacją oraz służb ratowniczych,
  - c) informacje ilościowe w zakresie udzielanej pomocy należy składać do BON nie później niż co kwartał. Sposób zgłaszania należy uzgodnić z kierownikiem BON,
  - d) pracownicy budynku muszą być **przeszkoleni w zakresie sposobu udzielania pomocy** oraz prowadzenia jej ewidencji a także w sytuacji ewakuacji zabezpieczenia zeszytu ewidencji oraz przekazania tych informacji osobie kierującej ewakuacją oraz służbom ratowniczym,
- 5. zobowiązani są do umieszczenia informacji** dotyczących ochrony pożarowej oraz procedur związanych z ewakuacją w widocznym miejscu przy wszystkich wejściach do budynku oraz wyjściach ewakuacyjnych. Pomocy w tym zakresie udziela Inspektorat BHP i OP UW,
- 6. powinni zapewnić dostępność informacji** zawartych na planach ewakuacyjnych dla wszystkich użytkowników budynku, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności w formie dla nich dostępnym. Wsparcia w tym zakresie może udzielić BON UW. (możliwość opracowania tyflograficznych planów ewakuacyjnych w postaci map dotykowych dla osób niewidomych, stale / czasowo przebywające w budynku). Kopie dodatkowe można umieścić na portierni lub w łatwo dostępnym miejscu.

Zasady ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami w budynku należy opracować zbierając wszystkie informacje w **Formularzu ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami w budynku UW**.

Formularz procedury ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami w budynku UW - propozycja

Dotyczy budynku UW: (nazwa i adres budynku)

Osoba odpowiedzialna za kierowanie ewakuacją w budynku:

(imię i nazwisko, funkcja, telefon kontaktowy)

Osoba lub osoby odpowiedzialne za kierowanie ewakuacją w zastępstwie:

1. (imię i nazwisko, funkcja, telefon kontaktowy)

2. (imię i nazwisko, funkcja, telefon kontaktowy)

....

Drogi ewakuacji lub strefy pożarowe, strefy bezpiecznego oczekiwania i środki uratowania w podziale na kondygnacje:

Kondygnacja 0

parter

Piętro 1

itd.

	Opis	Drogi ewakuacji	Klatki lub wyjścia ewakuacyjne	Miejsce bezpiecznego oczekiwania	Dostępne środki uratowania i inne informacje
Strefa pożarowa I					
Strefa pożarowa II					
...					

Kierownicy

Kierownicy jednostek administracyjnych mieszczących się w budynku oraz **kierownicy jednostek dydaktycznych** korzystających z sal mieszczących się w tym budynku powinni:

- ✓ **informować** administratora budynku o osobach ze szczególnymi potrzebami w zakresie ewakuacji, które:
  - są pracownikami, których miejsce pracy mieści się w tym budynku,
  - są studentami, których zajęcia zaplanowane są do odbywania się w tym budynku,
- ✓ **współpracować** z administratorem budynku w zakresie działań dotyczących przygotowania oraz postępowania w sytuacji ewakuacji.

Informacje, o których mowa powinny być przekazywane **w możliwie krótkim czasie** od ich pozyskania, np. po zatrudnieniu osoby ze szczególnymi potrzebami ewakuacyjnymi, lub zamknięciu zapisów do grup zajęciowych w cyklu semestralnym.

Osoby wspomagające ewakuację

Pracownik wspomaganie ewakuacji w budynku - stały pracownik obiektu- np. pracownicy portierni, ochrony, techniczni, porządkowi, administracyjni, odpowiednio przeszkolony w tym zakresie i wyznaczony do aktywnego udziału w przeprowadzeniu ewakuacji z budynku.

W ramach szkolenia wyznaczony pracownik musi poznać zasady ewakuacji z konkretnego obiektu, a także:

- ✓ znać drogi ewakuacyjne i wiedzieć, w jaki sposób przeprowadzić przez nie pracowników,
- ✓ poznać potencjalne zagrożenia występujące na terenie budynku,
- ✓ wiedzieć, kogo poinformować w razie sytuacji np. zagrożenia pożarowego (administratora obiektu oraz służby ratunkowe),
- ✓ znać obsługę podstawowych sprzętów i ich ulokowanie w budynku (np. węże strażackie i gaśnice),
- ✓ poznać miejsce zbiórki i dowiedzieć się, w jaki sposób reagować już po ewakuowaniu pracowników,
- ✓ znać sposoby gaszenia pożarów i wiedzieć, kiedy zrezygnować z podejmowania samodzielnych działań.

Asystent

Przy ewakuacji osób z niepełnosprawnością ogromną rolę odgrywają **asystenci**. To oni swoją postawą, głosem, empatią, znajomością potrzeb osoby wspomagają ich ewakuację. Osoba niepełnosprawna czuje się bezpieczna i pewna, że nie zostanie pozostawiona z zagrożeniem sama.

Udział asystentów polega na:

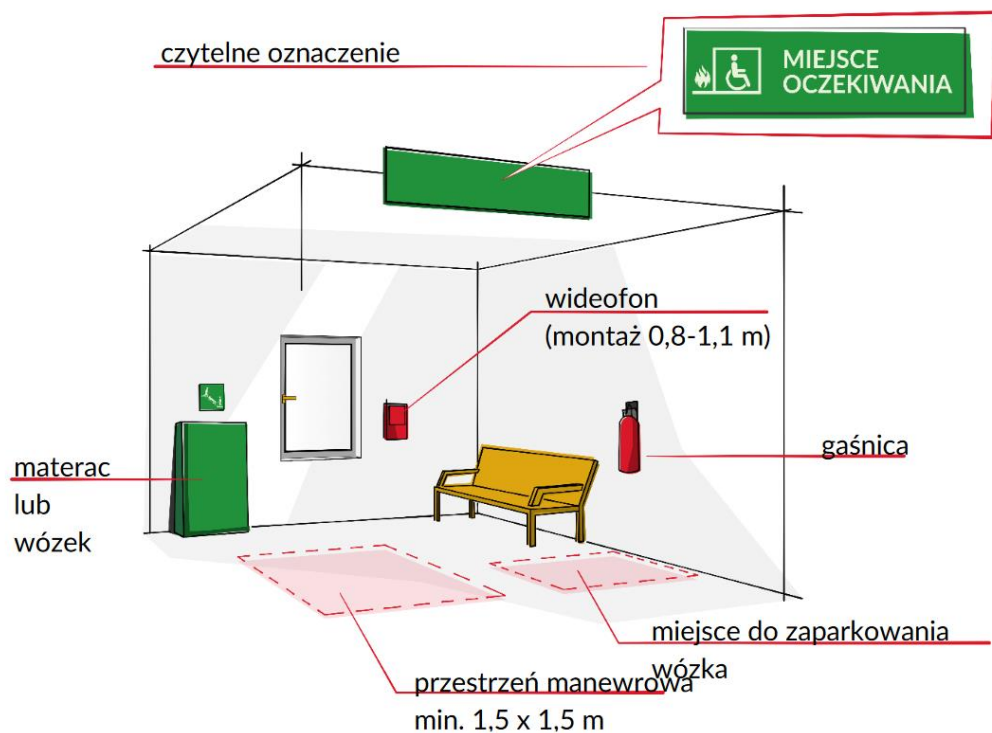
- ✓ skutecznym i osobistym prowadzeniu w sposób zorganizowany osób ze swojej grupy drogami ewakuacyjnymi do miejsc bezpiecznego oczekiwania lub bezpośrednio na zewnątrz do miejsca zbiórki,
- ✓ wydawaniu jednoznacznych poleceń w celu realizacji działań ewakuacji w sposób spokojny, bezpieczny, zapobiegający panice oraz adekwatny do bieżących zagrożeń,
- ✓ identyfikacji osób ze szczególnymi potrzebami w grupie i realizacji ich ewakuacji w sposób właściwy do ich potrzeb,
- ✓ skutecznym i osobistym przekazaniu informacji o osobach ze szczególnymi potrzebami ewakuowanymi do bezpiecznych stref oczekiwania, osobie kierującej ewakuacją oraz służbom ratunkowym.

Miejsca bezpiecznego oczekiwania

to punkt, w którym osoby niebędące w stanie samodzielnie się ewakuować mogą bezpiecznie poczekać na pomoc.

- ✓ Należy lokalizować je w sposób nieograniczający drogi ewakuacyjnej, w pobliżu dróg ewakuacyjnych – jako wydzieloną część klatek ewakuacyjnych lub jako niezależne pomieszczenia pożarowo zamknięte w bliskiej odległości od drogi ewakuacji, w miarę możliwości z oknem ratowniczym o szerokości co najmniej 0,9 m.
- ✓ Miejsce bezpiecznego oczekiwania musi zapewnić możliwość ukrycia się i bezpiecznego poczekania na pomoc straży pożarnej lub służb ratowniczych. Jeśli warunki na to pozwalają, wybór miejsca oczekiwania należy skonsultować z osobami kierującymi ewakuacją.
- ✓ Jako miejsce oczekiwania należy wybrać pomieszczenie najbardziej oddalone od miejsca zagrożenia w kierunku przeciwnym do kierunku rozprzestrzeniania się zagrożenia, położone w oddzielnej strefie pożarowej, w sąsiedztwie klatki schodowej ewakuacyjnej.
- ✓ Warunkiem skutecznej ewakuacji etapowej jest niezwłoczne poinformowanie osób kierujących ewakuacją oraz służb ratowniczych o osobach oczekujących na ewakuację.
- ✓ Podczas szukania schronienia należy zwrócić uwagę na to co jest za oknami, ponieważ przybyłe służby ratownicze muszą mieć możliwość podjechania pod okna budynku samochodami wyposażonymi w wysokościowy sprzęt ratowniczy, dzięki któremu ewakuacja osób ze szczególnymi potrzebami będzie możliwa w przypadku odcięcia drogi bezpiecznej ewakuacji.

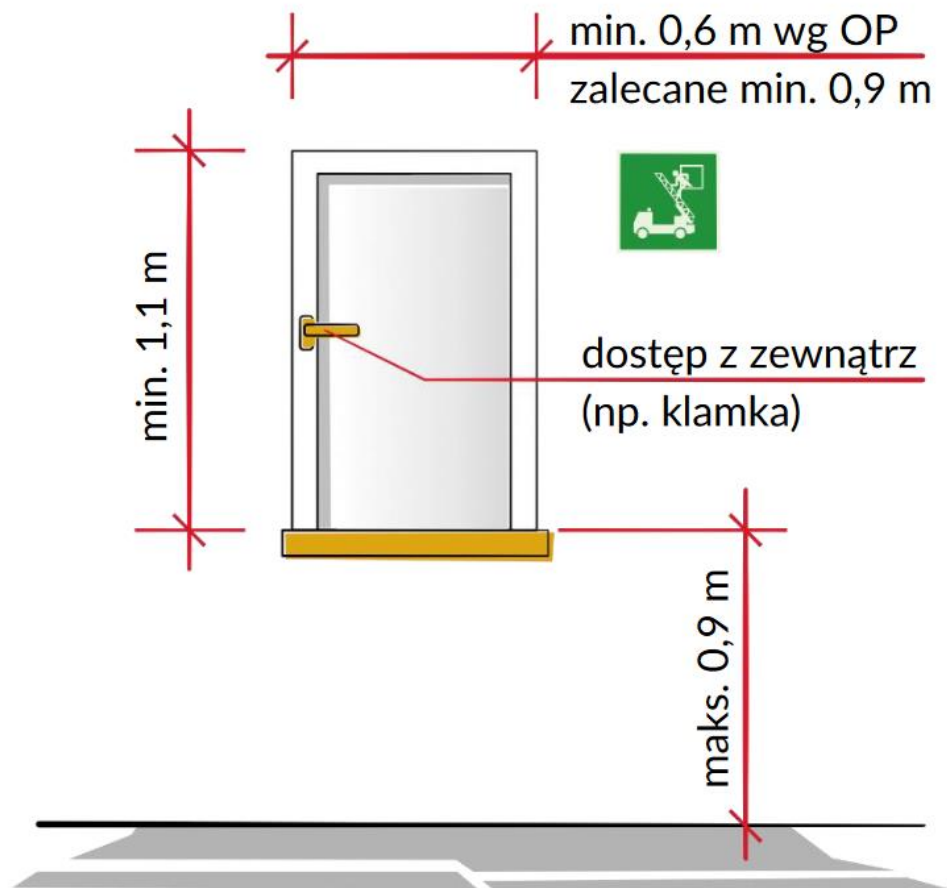
Miejsce oczekiwania na ewakuację- elementy wyposażenia

Zalecane jest wyposażenie w urządzenia komunikacji, pozwalające na dwukierunkową łączność ze służbami odpowiedzialnymi za ewakuację oraz zapewnienie możliwości komunikacji co najmniej dwoma sposobami (np. komunikacja głosowa i wizualna - przez telefon i wideofon). W pomieszczeniu powinno się również znajdować miejsce do siedzenia (na czas oczekiwania). Rekomendowane jest umieszczenie wewnątrz urządzeń wspomagających ewakuację (wózki / krzesła lub materace).

Okno ratownicze

Miejsce oczekiwania na ewakuację, jeżeli jest to możliwe, powinno być wyposażone w okno ratownicze zgodne z przepisami, czyli o wymiarach minimum $0,6\text{ m} \times 1,1\text{ m}$ (rekomendowane co najmniej $0,9\text{ m}$ z uwagi na możliwość swobodnego przejścia z noszami / materacem ewakuacyjnym), z możliwością dostępu od zewnątrz lub dotarcia do okna poziomą drogą ewakuacyjną o długości nieprzekraczającej 50 m .

Dostęp od zewnątrz oznacza możliwość dotarcia do okna przy użyciu podnośników i drabin mechanicznych oraz możliwość otwarcia okna od strony zewnętrznej (np. za pomocą zewnętrznej klamki) lub jego łatwego zbitcia. Dodatkowo okno powinno być oznakowane.

Dane

Dane na 31.12.2021 (sprawozdanie z działalności Uczelni):

Pracownicy: 153 osoby w tym:

stopień lekki: 38 osób
stopień umiarkowany: 98 osób
stopień znaczny: 17 osób

Studenci (osoby, które zarejestrowały się w BON) 1331 osób w tym:

74 ze znacznym stopniem niesprawności;
293 z umiarkowanym stopniem niesprawności;
168 z lekkim stopniem niesprawności;
796 z brakiem orzeczonego stopnia niesprawności w tym 713 osób, które zgłosiły w roku sprawozdawczym trudności z obszaru zdrowia psychicznego podczas studiów.

Dane na 31.12.2022 (sprawozdanie z działalności Uczelni):

Pracownicy: 164 osoby w tym:

stopień lekki: 50 osób
stopień umiarkowany: 97 osób
stopień znaczny: 17 osób

Studenci (osoby, które zarejestrowały się w BON) ..... osób w tym:

69 ze znacznym stopniem niesprawności;
301 z umiarkowanym stopniem niesprawności;
214 z lekkim stopniem niesprawności;
..... z brakiem orzeczonego stopnia niesprawności w tym 1146 osób, które zgłosiły w roku sprawozdawczym trudności z obszaru zdrowia psychicznego podczas studiów.

Osoby ze szczególnymi potrzebami

Kto jest osobą ze szczególnymi potrzebami?

- osoby **z niepełnosprawnością wzrokową**,
- osoby **z niepełnosprawnością słuchową**, **osoby g/Głuche** dla których pierwszym językiem jest język migowy,
- osoby **z niepełnosprawnością ruchową**, gdzie bariery fizyczne stanowią dużą przeszkodę w przemieszczaniu się,
- osoby mające trudność w rozumieniu wykorzystywanego w danym momencie języka- dotyczy to obcokrajowców,
- osoby, które mogą mieć problemy natury psychicznej, w tym osoby **z niepełnosprawnością intelektualną** czy osoby w spektrum autyzmu,
- osoby **starsze**,
- osoby **z dziećmi**,
- kobiety w ciąży.

- *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług.*
- *Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2019 poz. 1696).*

Identyfikacja barier

Barier, należy rozumieć jako każdą **przeszkodę lub ograniczenie** architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno-komunikacyjne, które uniemożliwia lub utrudnia osobom z niepełnosprawnościami ewakuację.

Możliwe przeszkody, wydłużające czas ewakuacji OzN, to:

- ✓ **bariery architektoniczne**, takie jak: schody, drzwi, progi na drodze ewakuacyjnej, skomplikowana architektura obiektu i charakter budynku (administracyjny, edukacyjny, ogólnodostępny również turystyczny, parking podziemny), itp.,
- ✓ **brak świadomości i refleksji**, że ewakuacja osób z niepełnosprawnością powinna być wcześniej przemyślana i przetrenowana, bagatelizowanie wyzwań i cedowanie ich wyłącznie na służby ratownicze,
- ✓ brak uwzględnienia **wydłużonego czasu informowania** o zagrożeniu OzN oraz **prędkości poruszania się** OzN przy projektowaniu dróg ewakuacyjnych,
- ✓ **brak informacji** o OzN przebywających stale, tymczasowo na terenie danego obiektu oraz informacji o stopniu i rodzaju niepełnosprawności,
- ✓ brak uwzględnienia potrzebnej szerokości przejść / dojść do drzwi ewakuacyjnych,
- ✓ skrócenie dostępnego czasu na ewakuację poprzez stosowanie materiałów palnych do ocieplenia i wykończenia dróg ewakuacyjnych,
- ✓ brak wyraźnie oznaczonego miejsca zbiórki do ewakuacji, wyznaczonego w miejscu dostępnym,
- ✓ **brak sprzętu ewakuacyjnego** dla OzN,
- ✓ brak odpowiedniego dla OzN typu oznaczeń lub umieszczenie ich w nieprawidłowych lokalizacjach dla OzN,
- ✓ brak instalacji/środków alarmujących OzN wzroku czy g/Głuche,
- ✓ **brak odpowiednich procedur** w instrukcji bezpieczeństwa pożarowego,
- ✓ **brak rzetelnych, powtarzalnych szkoleń** z zakresu profesjonalnej asysty osobom z różnymi niepełnosprawnościami.

Rozwiązania pozwalające na bezpieczną ewakuację osób z niepełnosprawnościami

Proponowane rozwiązania powinny być **dobre do rodzaju i stopnia niepełnosprawności** tych, którzy mogą przebywać w budynku.

Jednak niezależnie od dobranych indywidualnie środków zalecane jest co najmniej:

- ✓ **w zakresie rozwiązań architektonicznych:**
  - zapewnienie dróg ewakuacyjnych umożliwiających wydostanie się z budynku,
  - umieszczenie odpowiednio dobranego oznakowania i oświetlenia ewakuacyjnego,
  - wyznaczenie punktu zbiórki dla osób potrzebujących asysty/pomocy,
- ✓ **w zakresie rozwiązań sprzętowych:** zapewnienie graficznego planu ewakuacji i minimalnej ilości sprzętu do ewakuacji osób (plany ewakuacji zawarte zostały w IBP),
- ✓ **w zakresie rozwiązań organizacyjnych:**
  - zapewnienie przeszkolenia z zakresu ewakuacji (w szczególności odczytywania sygnałów alarmowych i sposobów wydostania się z obiektu).

Wyzwania:

- ✓ **osoby z niepełnosprawnością ruchu** – drożne ciągi komunikacyjne, pokonanie schodów / asysta,
- ✓ **osoby z niepełnosprawnością słuchu lub mowy** – systemy powiadamiania /komunikacji / asysta,
- ✓ **osoby z niepełnosprawnością wzroku** – oznaczenie dróg ewakuacji / asysta,
- ✓ **osoby z niepełnosprawnością intelektualną** – proste, jasne instrukcje / asysta.

Osobiste udzielanie pomocy

1. Działania polegające na przenoszeniu, dźwiganiu, lub używaniu sprzętu ewakuacyjnego podejmuj **tylko w sytuacji koniecznej!**
2. Nieumiejętna próba udzielenia pomocy może doprowadzić do zrzucenia lub upadku osoby ewakuowanej lub własnej kontuzji.
3. Osobistego przenoszenia lub podobnych działań powinny podejmować osoby, które posiadają odpowiednie umiejętności (np. w zakresie bezpiecznych technik przenoszenia) oraz możliwości fizyczne.
4. Do skutecznego przemieszczania osób można użyć specjalnego sprzętu ewakuacyjnego np. maty, krzesła ewakuacyjne będące na wyposażeniu budynku. Informacji o dostępności tych środków uratowania mogą udzielić osoby kierujące ewakuacją. Ich wykaz znajduje się także w instrukcji pożarowej budynku.

Pamiętaj!

W czasie ewakuacji w budynku zostanie wyłączony prąd, **nie będzie możliwe korzystanie z wind.**

W momencie wystąpienia sygnału alarmowego, windy zjadą na parter, a drzwi kabiny otworzą się. Na korytarzach **zapali się oświetlenie awaryjne wraz z oznaczeniami wyjść ewakuacyjnych.** Ewakuacja z wyższych kondygnacji będzie zatem wymagała przemieszczania się klatkami schodowymi.

Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami wzroku

1. Podczas ewakuacji, zanim nawiądziesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osobę niewidomą. Rozpocznij od nawiązania kontaktu słownego. Wymień swoje imię i koniecznie powiedz co się dzieje.
2. Osoby niewidome korzystają ze swoich rąk dla utrzymania równowagi, więc **nie chwytaj jej za rękę, nie szarp, nie łap za laskę, nie popychaj i nie przesuwaj**. Jeśli chcesz taką osobę poprowadzić, zaproponuj jej swoje ramię. Wówczas stanie ona za tobą i chwyci cię dłonią nieco powyżej łokcia. Cztery palce wsuniesz pomiędzy twoją rękę i tułów a kciukiem obejmiesz ramię z zewnątrz. W ten sposób osoba niewidoma będzie mogła doskonale zorientować się, jakie ruchy wykonujesz. Pamiętaj, że poruszając się z osobą niewidomą, asystent zawsze i wszędzie idzie pierwszy a osoba niewidoma pół kroku za nim. Pamiętaj, aby obserwować nie tylko ziemię przed sobą i osobę niewidomą, ale także przestrzeń obejmującą tułów i głowę osoby niewidomej- chodzi o to aby nie zahaczyć o jakiegokolwiek element wiszący, stojący, wystający poza obrys budynku, etc.
3. Jeżeli znajdziecie się w ciasnej przestrzeni (np. w wąskich drzwiach), zasygnalizuj to słownie oraz przez wysunięcie łokcia w tył. Wówczas osoba niewidoma schowa się za twoimi plecami i będziecie mogli pokonać drogę „gęsiego”. Idąc koniecznie opisuj otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody „w dół”, schody „w górę”.
4. Jeżeli musicie przejść przez drzwi, osoba niewidoma powinna znaleźć się po stronie zawiasów. Poinformuj odpowiednio wcześniej o takim manewrze i konieczności zmiany trzymanego ramienia. Ty otwierasz drzwi, a osoba niewidoma zabezpieczając swoją twarz wolną ręką złapie skrzydło a następnie sama je zamknie.
5. Osoba niewidoma nie ma potrzeby wieszać się na twoim ramieniu ani bardzo mocno zaciskać dłoni. Jeśli chcesz ostrzec osobę niewidomą, zrób to w sposób konkretny.

Sam okrzyk „uwaga!” nie pozwoli jej zorientować się czy ma się zatrzymać, uciekać pochylić czy coś przeskoczyć.

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami wzroku należy pamiętać

1. U osób tych, zmiany zachodzące w szybkim tempie powodują dezorientację, panikę, stres, niechęć i niemożliwość działania.
2. Osoba niewidoma nigdy nie widziała pogorzeliska, ognia, sprzętu ratowniczego.
3. Osoba ta nie reaguje na wizualne efekty towarzyszące zagrożeniom.
4. Osoby z dysfunkcjami wzroku mają dobrze rozwiniętą pamięć przestrzenną najbliższego otoczenia, dlatego w przypadku usłyszenia komunikatu o ewakuacji, będą najprawdopodobniej kierowały się drogą, którą znają, a która może prowadzić np. do ogniska pożaru stąd tak ważne jest wskazanie asystenta osoby niepełnosprawnej.
5. Osoby z dysfunkcjami wzroku mają trudność poruszania się bez przewodnika w terenie nieznanym lub znanym, lecz o zmienionej charakterystyce.

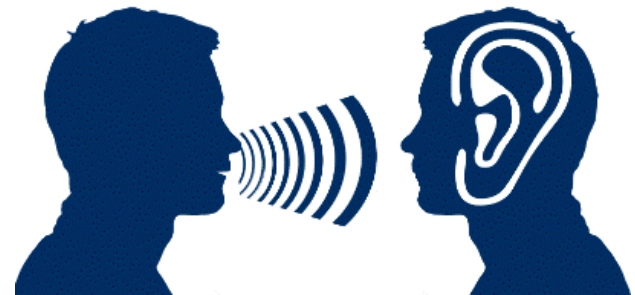
Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami wzroku

- ✓ brak lęku przed ciemnością,
- ✓ ufność w stosunku do osób widzących i dokładne wykonywanie ich poleceń głosowych,
- ✓ dotyk, słuch, węch i smak kompensują brak wzroku, również rozpoznawaniu zagrożeń,
- ✓ brak chęci samowolnego oddalania się i poruszania w nieznanym terenie, co ułatwia pracę ratownikom już po samej ewakuacji,
- ✓ sprawność fizyczna i umysłowa, możliwy kontakt głosowy.

Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami słuchu

1. Podczas ewakuacji osoby głuche i osoby niedosłyszące będą potrzebowały wsparcia w sytuacji zagrożenia głównie w komunikacji, przekazywaniu informacji i sprawdzeniu, czy została zrozumiana. W przypadku osób głuchych czy osób niedosłyszących stosowanie komunikatorów dźwiękowych jest mało skuteczne albo bezskuteczne.
2. Komunikacja z osobami z dysfunkcjami słuchu musi być realizowana za pomocą specjalnych środków powiadamiania o zagrożeniu. W głównej mierze konieczny będzie kontakt osobisty. Jeśli nie potrafimy w żaden inny sposób ostrzec, to chociażby przez napis na kartce.
3. Zanim zaczniesz mówić do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej, upewnij się że na ciebie patrzy. W zależności od sytuacji możesz zamachać ręką, dotknąć jej ramienia. Mów z twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy. Jeżeli osoba niesłysząca lub niedosłysząca nie zrozumie któregoś zdania, nie powtarzaj go a ujmij to, co chcesz powiedzieć inaczej.

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami słuchu należy pamiętać

1. Osób tych nie poinformujemy o zagrożeniu za pomocą DSO (dźwiękowy system ostrzegawczy), informacji głosowych, syren, megafonów.
2. Osoby te czytają z ust lub rozmawiają w języku migowym (nieznajomość języka migowego wśród większości społeczeństwa utrudnia przekazywanie informacji o obecności innych zagrożeń).
3. Osoby te mogą mieć problem w przekazywaniu informacji o swoim stanie zdrowia.
4. Z osobami tymi będzie utrudniony lub wręcz niemożliwy kontakt w ciemności i zadymieniu.

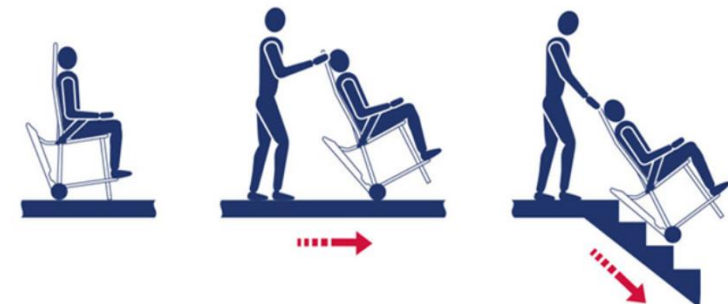
Elementy ułatwiające ewakuację osób niedosłyszących / Głuchych

- ✓ sprawność fizyczna umożliwia samodzielne poruszanie się oraz samodzielne wykonywanie zaleconych i zademonstrowanych czynności,
- ✓ wyostrzone receptory wzroku, węchu i dotyku kompensują brak słuchu,
- ✓ ufność w stosunku do osób słyszących i otwartość na pomoc z ich strony.

Wskazówki dotyczące ewakuacji osób z niepełnosprawnością ruchową należy pamiętać:

1. Jeśli nie wiesz jak pomóc zapytaj, zanim zaczniesz pomagać komunikuj swoje zamiary
2. W sytuacji, gdy nie ma możliwości ewakuowania, do punktu zbiórki na zewnątrz budynku, pomóż dotrzeć do miejsca bezpiecznego oczekiwania na pomoc w ewakuacji i jak najszybciej powiadom kierującego ewakuacją oraz służby ratownicze. Miejscem bezpiecznego oczekiwania może być miejsce w oddzielnej strefie pożarowej, położonej w kierunku przeciwnym do miejsca rozprzestrzeniania się zagrożenia. Wskazówek w zakresie wyboru miejsca mogą udzielić osoby kierujące ewakuacją.
3. Pomagając możesz użyć sprzętu ewakuacyjnego (maty/krzesła ewakuacyjne), jeśli znajduje się w budynku, ale pamiętaj: **podczas ewakuacji działania polegające na przenoszeniu, dźwiganiu, lub używaniu sprzętu ewakuacyjnego podejmuj tylko w sytuacji koniecznej!**
4. Nieumiejętna próba udzielenia pomocy może doprowadzić do zrzucenia lub upadku osoby ewakuowanej lub własnej kontuzji. Osobistego przenoszenia lub podobnych działań powinny podejmować osoby, które posiadają odpowiednie umiejętności (np. w zakresie bezpiecznych technik przenoszenia) oraz możliwości fizyczne.
5. W miarę możliwości pozostań z osobą z niepełnosprawnością do momentu ewakuacji poza budynek.

Ewakuacja osoby z niepełnosprawnością ruchową- liczba osób pomagających

Jedna osoba:

- ✓ Osoba przenosząca podczas przenoszenia osoby z niepełnosprawnością ruchową korzysta z chwytu „na barana”.
- ✓ Osoba przenosząca podczas przenoszenia osoby z niepełnosprawnością ruchową korzysta z chwytu „tłumokowego”.
- ✓ Osoba przenosząca podczas przenoszenia osoby z niepełnosprawnością ruchową korzysta z chwytu „strażackiego”.

Dwie osoby:

- ✓ Osoby stają po obu stronach wózka, kucają aby osoba na wózku mogła objąć swoimi kończynami górnymi szyję osób, które będą przenosić.
- ✓ Osoby przenoszące przytrzymują za nadgarstki ręce osoby z niepełnosprawnością ruchową.
- ✓ Osoby przenoszące podnoszą osobę ewakuowaną i odchodząc od wózka uwalniają kończyny dolne.

Inne możliwości dla dwóch osób:

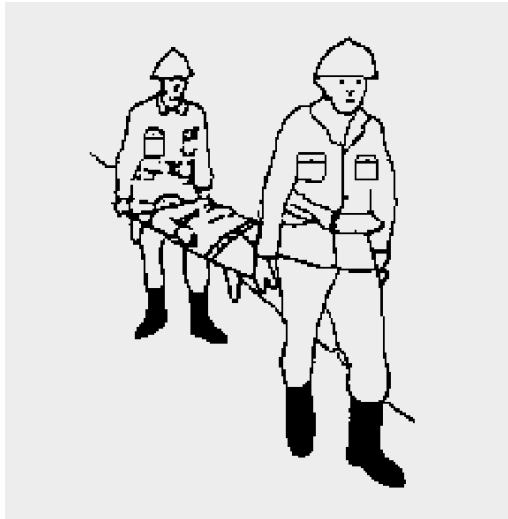
- ✓ Osoby przenoszące podczas przenoszenia osoby z niepełnosprawnością ruchową korzystają z chwytu „kończynowego”
- ✓ Osoby przenoszące podczas przenoszenia osoby z niepełnosprawnością ruchową korzystają z chwytu „huśtawkowego”.
- ✓ Osoby przenoszące podczas przenoszenia osoby z niepełnosprawnością ruchową korzystają z chwytu "stołeczka ręcznego”.

Trzy osoby:

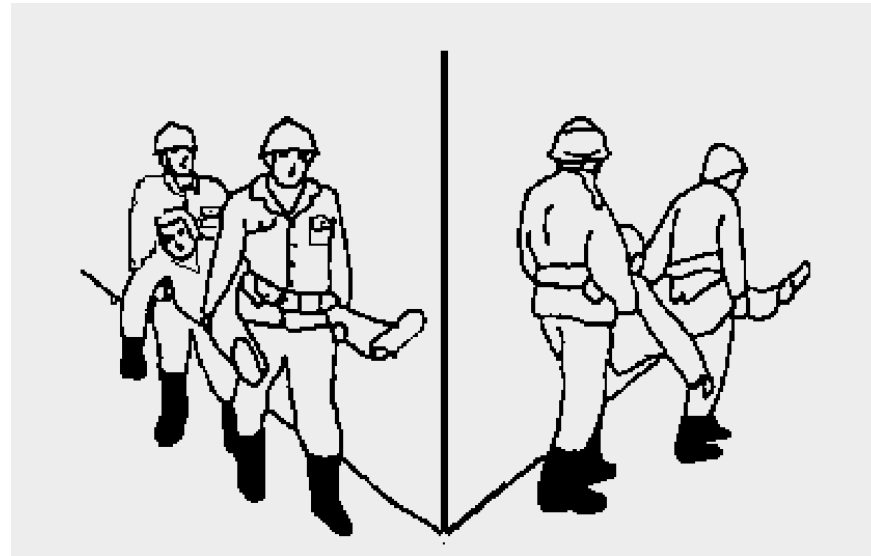
- ✓ Dwie osoby przenoszą osobę z niepełnosprawnością ruchową w sposób opisany w przypadku dwóch osób.
- ✓ Trzecia osoba składa wózek i wynosi z budynku- w miarę możliwości.

Techniki transportu osób poszkodowanych oraz pracowników i studentów z niepełnosprawnościami

Przenoszenie **ratowanych osób z dysfunkcjami ruchu i w razie potrzeby z dysfunkcjami wzroku** (przy dużym zagrożeniu) może odbyć się przy zastosowaniu jednego z poniższych sposobów:

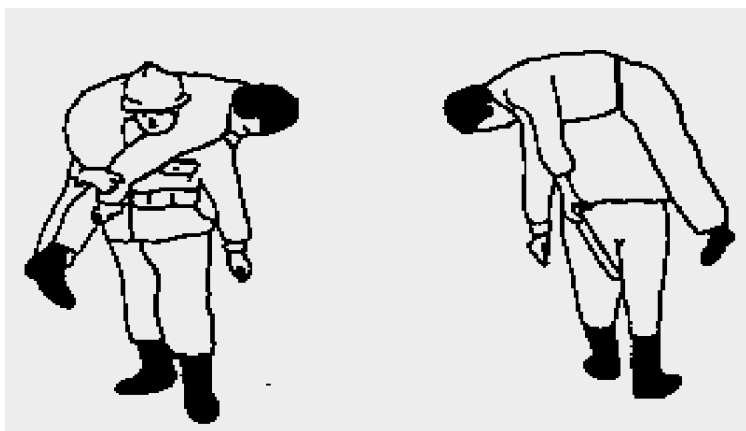
Rys. 1 Ewakuacja poszkodowanego przez dwie osoby przy użyciu noszy.

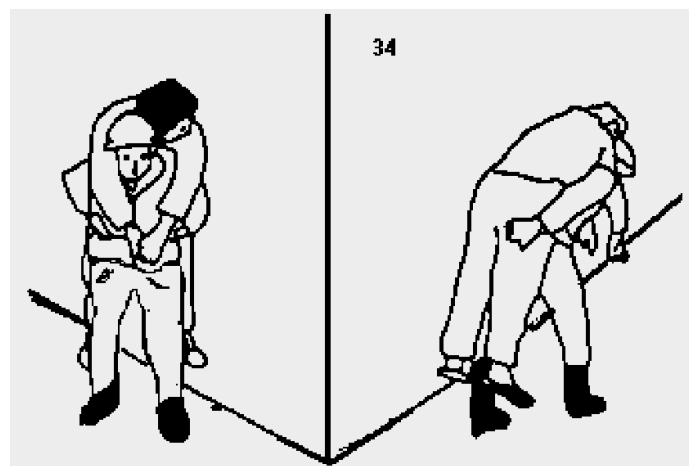
Rys. 2 **Chwyt „kończynowy”** - jeden z ratujących chwytą ewakuowanego pod pachy, stojąc od strony jego głowy, a drugi pod kolana, stojąc tyłem do ratowanego. Ewakuowanego wnoszą nogami do przodu.

Techniki transportu c.d.

Rys.3 **Przenoszenie „chwytym strażackim”** - polega na tym, że ratowany po odpowiednim chwycie wstępnym wykonanym przez ratującego, znajduje się w poprzecznym ułożeniu - zwisając na jego barkach. Ratujący ma jedną rękę przełożoną pomiędzy nogami ratowanego, trzymając go za rękę na wysokości nadgarstka, druga ręką ratowanego zwiisa swobodnie z tyłu. Ratujący ma również drugą rękę wolną i może jej użyć np. do przytrzymania się poręczy schodów, bocznic drabiny itp..

Rys.4 Podczas **przenoszenia „uchwytem tłumokowym”** - ratowany zakłada ręce od tyłu przez ramiona ratownika, aby zwisały one na piersi ratującego. Ciało powinno spoczywać na plecach ratownika w taki sposób, aby nogi zwisały 15 - 20 cm nad ziemią. W określonych wypadkach ratujący przytrzymuje zwisające ręce przenoszonego, Może też czynić to ręką, używając drugiej do lepszego ułożenia i przytrzymania ratowanego na plecach lub złapania się poręczy, np. przy schodzeniu po schodach.

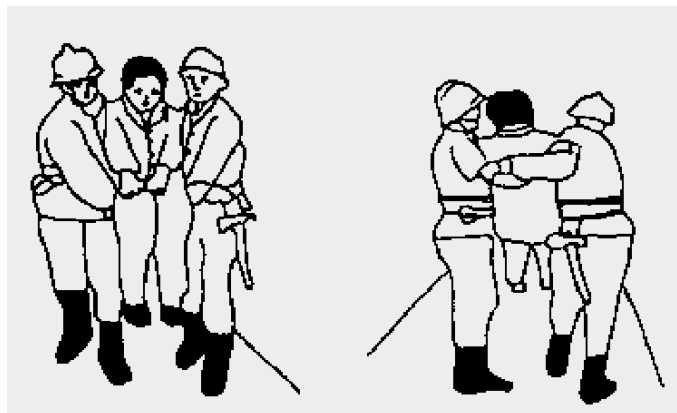

Rys.5 **Przenoszenie „chwytym na barana”** - ratowany leży na plecach ratownika i przytrzymuje się rękami za jego szyję. Ratujący podchwytując pod kolana przytrzymuje ratowanego w ten sposób, aby środek ciężkości ratowanego znajdował się na wysokości krzyża ratującego. Ratownik, podobnie jak w wypadku chwytu „tłumokowego” jest lekko pochylony do przodu. 45

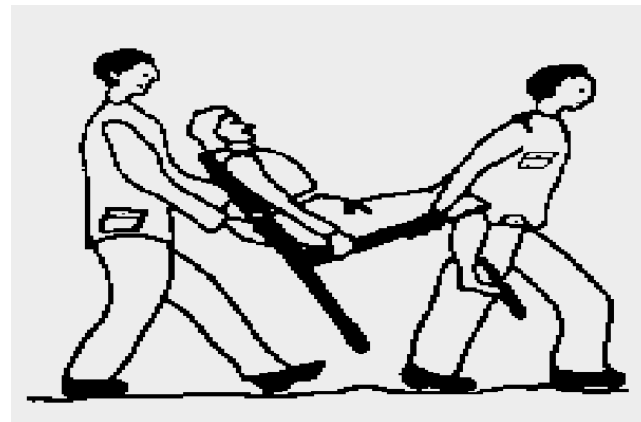
Techniki transportu c.d.

Rys.6 **Przenoszenie „na stołeczku”** - ratownicy odpowiednim uchwytem dłoni tworzą siedzenie z rąk, na których siada ratowany, trzymając ratowników za szyję. Ratownicy lekko zwrócenii do siebie, ukośnie do kierunku ewakuacji, wynoszą ratowanego.

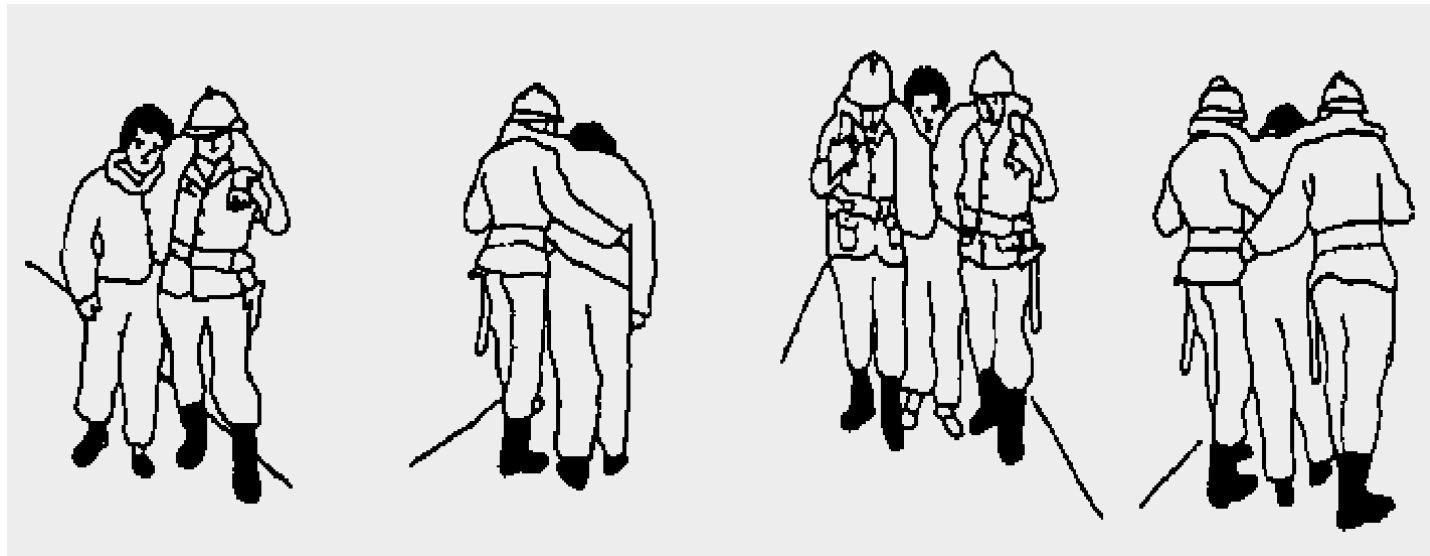

Rys.7 **Przenoszenie „chwytem huśtawkowym”** - ratownicy chwytają się za ręce „zewnętrznie”, wkładając je pod siedzenie ratowanego, rękami „wewnętrznyimi” po wzajemnym uchwycie na wysokości łokcia zabezpieczają ratowanego od tyłu, tworząc wsparcie na wysokości górnej części jego pleców.

Rys.8 Wynoszenie osób przy zastosowaniu „stołeczka” może mieć miejsce wówczas, gdy ewakuowany jest w stanie pomagać sobie rękami. Chwył „huśtawkowy” stosuje się w wypadku ratowania osób, które doznały obrażeń jednej lub obu rąk i nie mogą trzymać się za szyję ratowników

Techniki transportu c.d.

Techniki transportu - sprzęt do ewakuacji osób OzN

Urządzenia wspomagające służą do bezpiecznej ewakuacji osób o ograniczonej możliwości poruszania się (użytkowników wózków, kobiet w ciąży, osób z czasową niepełnosprawnością, seniorów itp.):

- ✓ **wózki (krzesła) ewakuacyjne** – stosowane do ewakuacji w pozycji siedzącej po schodach w dół lub w górę i w dół,
- ✓ **Materace i maty ewakuacyjne** – stosowane do ewakuacji w pozycji leżącej, przeznaczone dla osób, które nie mogą być ewakuowane za pomocą krzesła / wózka lub do miejsc, gdzie krzesło czy wózek mogą być niewygodne w użyciu (np. na wąskich klatkach schodowych). Mata i materac unieruchamiają pacjenta za pomocą pasów bezpieczeństwa, dając możliwość bezpiecznej ewakuacji poziomej i pionowej).

Nie zalecane w przypadku osób z porażeniem mięśniowym.

Sposoby komunikowania się z osobami z problemami natury psychicznej / autyzmu

1. Przy powitaniu, popatrz w oczy i uśmiechnij się. Ten gest ośmieli i da poczucie bezpieczeństwa.
2. Podczas rozmowy buduj zdania krótkie, najlepiej proste, nigdy - wielokrotnie złożone. Używaj słów powszechnie znanych, ogranicz do minimum słownictwo specjalistyczne.
3. Formułuj komunikaty w sposób spokojny i zrozumiały.
4. Zwracaj się bezpośrednio, np. opuść budynek, idź schodami.
5. Wykaż się cierpliwością, staraj się zachować delikatny ton wypowiedzi, nie naciskaj na szybsze wykonywanie czynności.
6. Unikaj uszczypliwości i nieprzychylnych komentarzy, które dla osoby z problemami zdrowia psychicznego mogą być szczególnie dotkliwe.

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami natury psychologicznej w tym autyzmu należy pamiętać

1. Osoby z problemami zdrowia psychicznego/ autyzmu odczuwają dyskomfort związany z przebywaniem w dużym, zaciemnionym pomieszczeniu.
2. Są szczególnie narażone na hałas, dźwięki o zbyt silnym natężeniu, np. systemy sygnalizacji dźwiękowej, przestarzałe systemy oświetlenia (szkodliwe dla wzroku świetlówki jarzeniowe).
3. Mogą odczuwać lęk przebywając w zatłoczonym miejscu, może on powodować zachowania nieadekwatne do sytuacji, np. nerwowe poruszanie się, chodzenie bez celu czy nadmierną potliwość.
4. U osób z problemami zdrowia psychicznego mogą wystąpić zaburzenia funkcji poznawczych, związanych z przetwarzaniem informacji, np. problemy ze spostrzeganiem, zdolnością rozumienia, uwagą, pamięcią, logicznym myśleniem, dlatego osobom tym trudność może sprawiać np. zrozumienie wydawanych komunikatów.
5. Niepełnosprawność intelektualna czy nadwrażliwość lub niedowrażliwość na bodźce dźwiękowe i wizualne w niektórych przypadkach znacznie utrudnia lub całkowicie uniemożliwia samodzielne opuszczenie strefy zagrożenia.

Wskazówki dotyczące ewakuacji osób z problemami natury psychologicznej w tym autyzmu

1. Traktuj każdą osobę jako indywidualną jednostkę.
2. Zapewnij, o swojej pomocy.
3. W sytuacji ataku panicznego lęku odwróć uwagę, zadawaj pytania, informuj o podejmowanych czynnościach, pomóż osobie zapanować nad oddechem np. poprzez głośne liczenie lub oddychanie do papierowej torebki.
4. Wyznacz osobę asystującą (**osoba zaufana!**), która w spokojny, stanowczy, profesjonalny sposób przeprowadzi OzN w bezpieczne miejsce.
5. Wprowadź czytelne oznaczenia ważnych miejsc w budynku, w tym dróg ewakuacyjnych i miejsc schronienia.
6. Szerokość spektrum autyzmu wymaga personalizacji działań prewencyjnych, zwłaszcza w kwestiach wrażliwości sensorycznej i reakcji na stres.
7. Informuj (szkolenia) o rozkładzie najbliższych pomieszczeń. Wskaż i oznacz wszystkie możliwe, otwarte wyjścia z budynku, pomieszczeń, w tym wyjścia ewakuacyjne.
8. Jeśli nie występuje sprzężenie / współwystępowanie niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością intelektualną są w stanie usłyszeć standardowe alarmy i zapowiedzi głosowe oraz zobaczyć aktywowane wizualne urządzenia powiadamiające, które ostrzegają o niebezpieczeństwie i konieczności ewakuacji.

Panika

Możliwość wybuchu paniki zawsze istnieje w razie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w obiektach, w których przebywa większa liczba ludzi. Poznanie istoty tego zjawiska jest bardzo trudne, gdyż nie istnieją możliwości eksperymentowania nawet na małą skalę. Pewne jest, że ludzie wchodzący w skład tłumu ogarniętego paniką całkowicie tracą swoje indywidualne cechy osobowości i stają się elementem potężnego, groźnego, niszczącego tworu, który nie kieruje się żadnymi przesłankami logicznego myślenia i rzeczywistej oceny sytuacji.

Na rozwój paniki mają wpływ następujące zjawiska:

- ✓ szerzenie się przerażenia w grupie i objawów strachu u innych,
- ✓ rozwój strachu spowodowany niebezpieczeństwem niemożliwym do opanowania,
- ✓ pojawienie się jednostkowych zachowań o charakterze panicznym np. paniczny wrzask, paniczna ucieczka, paniczne przepychanie się do wyjścia.

Ludzie w czasie ewakuacji ulegają panice zdecydowanie rzadziej i później, jeśli mają poczucie, że mimo sytuacji zagrożenia jest ktoś, kto nad nimi „czuwa” i ma jakiś plan oparty na wiedzy i doświadczeniu, dzięki któremu uda się opuścić zagrożony obszar szybko, w miarę łatwo i bezpiecznie.

Panika osób z niepełnosprawnościami i sposoby jej przeciwdziałania

Panikę osób niepełnosprawnych wywołują następujące czynniki:

- ✓ gwałtowny, dynamiczny ale dający się zaobserwować wzrokowo rozwój zdarzenia, powodujący zbliżenie się strefy zagrożenia (np. rozwój pożaru do wielkości przekraczającej wzrost człowieka i zbliżająca się strefa spalania, obniżenie się strefy zadymienia do wysokości, oczu),
- ✓ nacisk tłumu, w szczególności dotyczy osób niewidzących oraz niedowidzących,
- ✓ brak oświetlenia, w szczególności dotyczy osób niepełnosprawnych ruchowo oraz niedosłyszących,
- ✓ krzyki i wrzaski o charakterze panicznym osób z tłumu,
- ✓ nagły, głośny alarm pożarowy lub określający inne zagrożenie, przy jednoczesnym pojawieniu się symptomów zagrożenia (dym, temperatura, płomienie, trzaski, krzyki itp.).

Panika może zostać opanowana w zarodku lub też może się dynamicznie rozwinąć, tak jak rozwija się zagrożenie.

Środki przeciwdziałania panice są różne, często krańcowo przeciwstawne. Można tu wymienić:

- ✓ przykład osobisty,
- ✓ zdecydowany nakaz,
- ✓ wykazanie nierealności niebezpieczeństwa,
- ✓ przedstawienie groźby większego niebezpieczeństwa,
- ✓ użycie siły,
- ✓ unieszkodliwienie przywódców paniki.

Opanować ludzi ogarniętych paniką, prących do przodu mogą raczej osoby znajdujące się z tyłu tłumu, niż na jego czele.

W trakcie prowadzenia akcji ratowniczej najczęściej można spotkać się z uległymi panice grupami ludzi, znajdującymi się w rzeczywistym lub urojonym niebezpieczeństwie, którzy zatracili poczucie rzeczywistości i podejmują nieprzemyślane i niebezpieczne działania, jak np. niewidomy może ukryć się w miejscu wg niego bezpiecznym, a okaże się, że jest to miejsce wyjątkowo niebezpieczne. W takiej sytuacji najlepszym środkiem przeciwdziałania będzie **szybkie dotarcie asystenta osoby niepełnosprawnej do zagrożonej osoby i pozostanie przy niej do czasu zorganizowania akcji ratowniczej** przez jednostki straży pożarnej.

Sam fakt przybycia kogoś z zewnątrz wytwarza u ratowanych przekonanie, że jednak zagrożenie nie jest tak wielkie i istnieją drogi ratunku, gdyż w przeciwnym razie nikt by tu nie mógł dotrzeć.

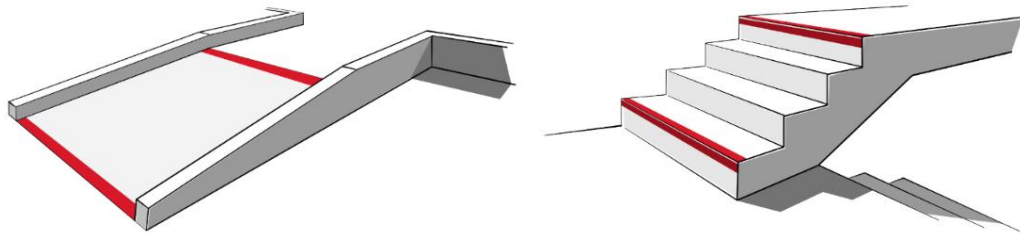
Przeciwdziałanie panice jest niezmiernie trudne i nie można podać w tym zakresie radykalnych recept. Dokonać tego mogą ludzie obdarzeni autorytetem formalnym, wynikającym z tytułu pełnionej funkcji czy zajmowanego stanowiska lub autorytetem nieformalnym wynikającym z typu osobowości. Mowa tu o osobach odważnych, konsekwentnych, charyzmatycznych.

Dane kontaktowe

Inspektorat BHP i Ochrony Przeciwpożarowej
ul. Oboźna 8, 00-332 Warszawa
tel. 22 55 22 601

Pochylnie, schody- rozwiązania architektoniczne

Kontrastowe oznaczenie pochylni (z lewej) i schodów (z prawej)

Konieczne jest **wyraźne, kontrastowe oznakowanie stopni i pochylni** w przebiegu dróg ewakuacyjnych.

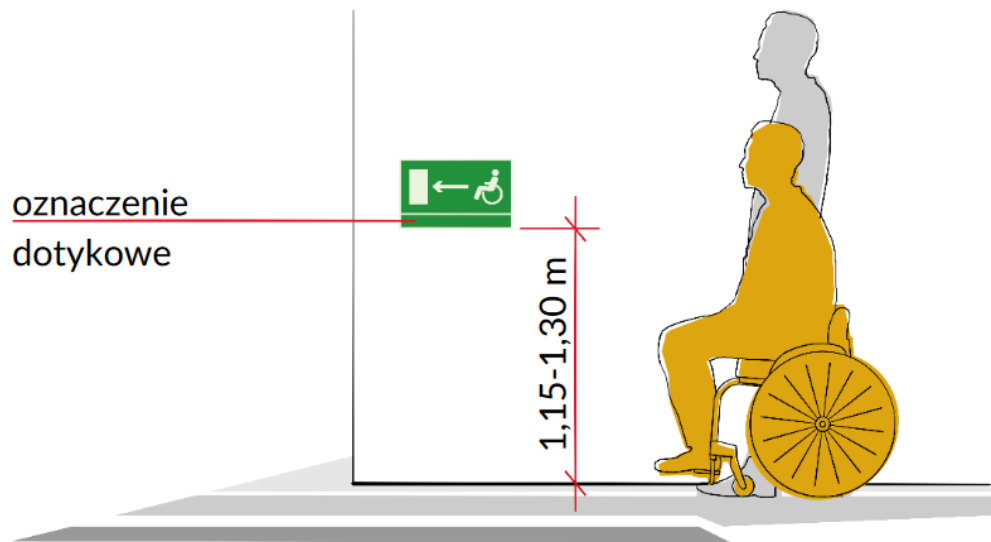
Zalecane są pasy o szerokości 50-100 mm, znajdujące się:

- ✓ w przypadku pochylni - na jej początku i końcu,
- ✓ w przypadku schodów - na pierwszym i ostatnim stopniu, na
- ✓ krawędzi pionowej i poziomej stopnia.

Należy też pamiętać, że drogi ewakuacyjne nie mogą być prowadzone przez schody i pochylnie ruchome.

Oznaczenia dotykowe na drogach ewakuacyjnych- rozwiązania architektoniczne

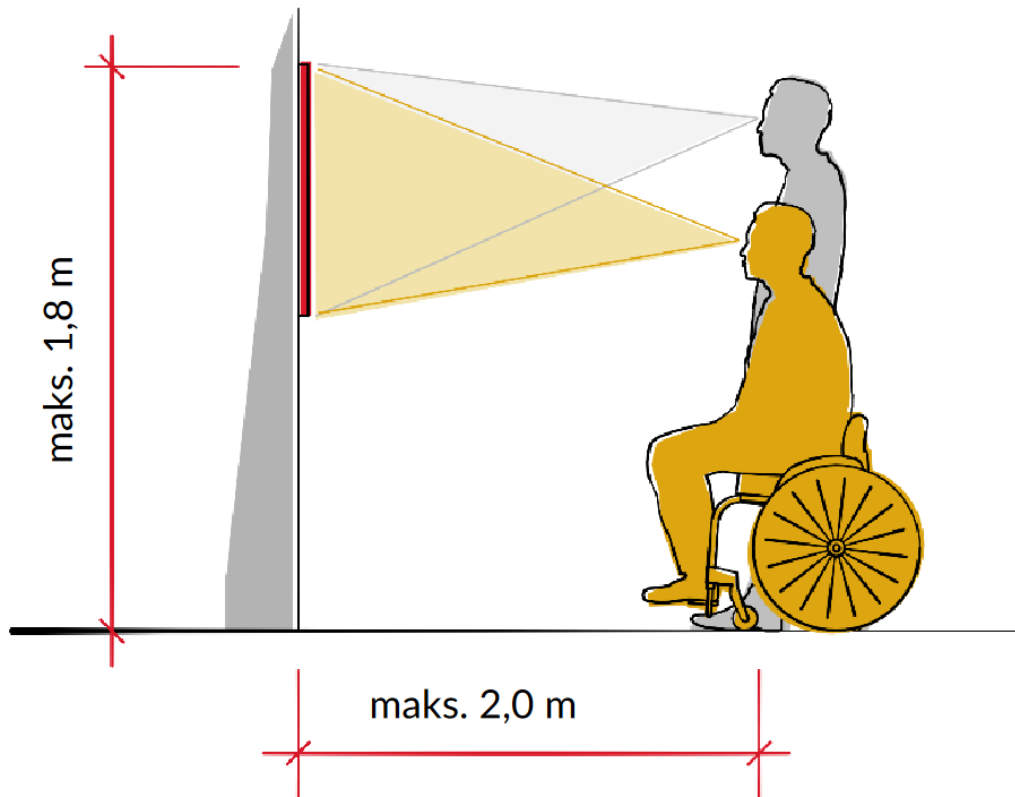
Rekomendujemy zastosowanie oświetlenia przy posadzce w formie listwy przypodłogowej zasilanej z niezależnego od sieci źródła lub montaż bezpośrednio w posadzce ciągu punktów świetlnych, np. w formie strzałek kierujących do wyjść i dróg ewakuacyjnych.

Zalecane usytuowanie opraw oświetlenia awaryjnego:

- ✓ przy każdych drzwiach wyjściowych przeznaczonych do wyjścia ewakuacyjnego,
- ✓ w pobliżu schodów – tak, aby każdy stopień był oświetlony bezpośrednio,
- ✓ w pobliżu każdego urządzenia przeciwpożarowego i przycisku alarmowego,
- ✓ przy każdej zmianie kierunku drogi ewakuacyjnej,
- ✓ w pobliżu każdej zmiany poziomu,
- ✓ przy każdym skrzyżowaniu korytarzy,
- ✓ na zewnątrz i w pobliżu każdego wyjścia końcowego,
- ✓ w pobliżu każdego punktu pierwszej pomocy,
- ✓ w pobliżu każdego miejsca oczekiwania na ewakuację,
- ✓ przy wyjściach ewakuacyjnych i znakach bezpieczeństwa.

Graficzny plan ewakuacji- rozwiązanie sprzętowe

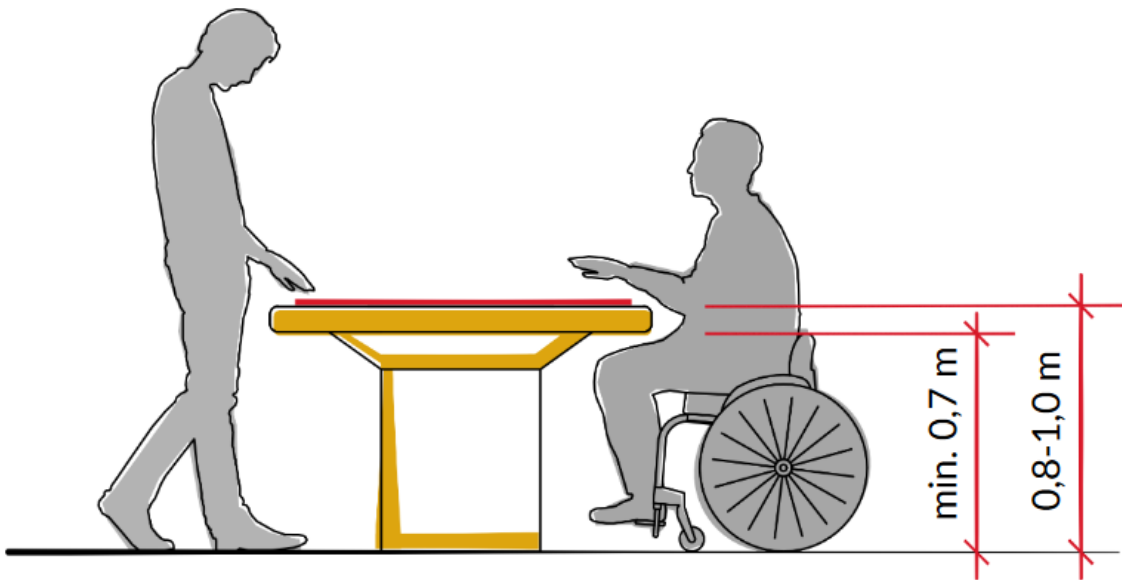

Maksymalna odległość czytania planu i maksymalna wysokość jego montażu dla oznaczeń o wielkości 16-20 mm.

Plan sporządzany jest:

- ✓ osobno dla każdej kondygnacji obiektu (w przypadku obiektów wielokondygnacyjnych),
- ✓ należy zaznaczyć drogi i wyjścia ewakuacyjne, miejsca zbiórek, rozmieszczenie sprzętu gaśniczego oraz pozostałych elementów systemu bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
- ✓ wykonany i zamontowany w sposób zapewniający jego maksymalną czytelność. Zakłada się, że będzie oglądany z odległości nieprzekraczającej 2,0 m, a poziom jego montażu nie powinien przekraczać 1,8 m (optymalna wysokość montażu: 1,2-1,8 m). Zaleca się, by oznaczenia na planie i opisy miały wielkość 16-20 mm.

Dotykowy plan ewakuacji- rozwiązanie sprzętowe

Dotykowy plan ewakuacji - podstawowe wymiary

Plan powinien być:

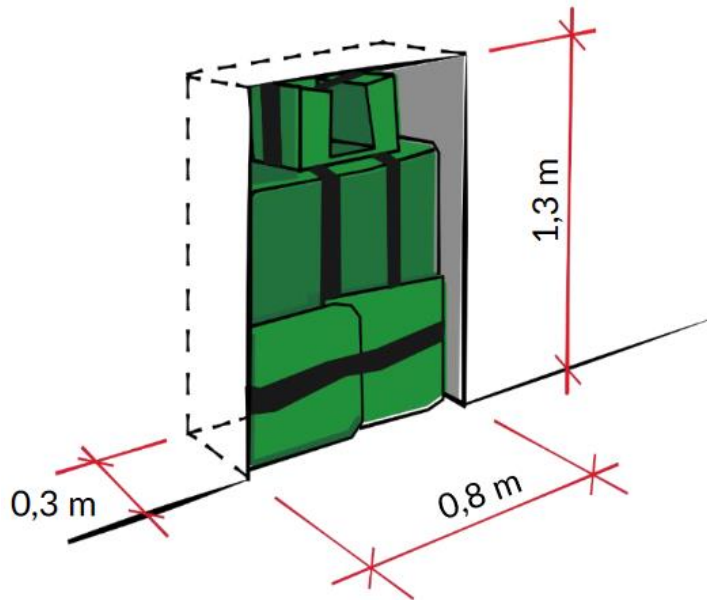
- ✓ umieszczony wewnątrz obiektu zaraz przy wejściu do niego i odzwierciedlać przestrzeń danej kondygnacji (lub wybrany jej fragment) oraz najistotniejsze jej elementy,
- ✓ zorientowany w przestrzeni tak, by kierunek na wprost na planie odpowiadał kierunkowi na wprost w obiekcie/przestrzeni (orientacja wszystkich informacji w stosunku do osoby czytającej, a nie do kierunku północy lub innego powszechnego systemu orientacji),
- ✓ umieszczony w sposób umożliwiający dotarcie do niego również osobom poruszającym się na wózkach oraz niskiego wzrostu (np. umieszczenie na postumencie), z zachowaniem przestrzeni manewrowej przed planem (1,5×1,5 m) oraz miejsca na nogi pod nim (o wysokości min. 0,7 m, szerokości min. 0,9 m i głębokości min. 0,6 m).

Minimalna ilość sprzętu do ewakuacji osób OzN- rozwiązanie sprzętowe

Zalecane jest wyposażenie obiektu w urządzenia wspomagające ewakuację:

- ✓ 1 wózek lub 1 materac dla 1 osoby na każdym piętrze budynku przy każdej ewakuacyjnej klatce schodowej lub

Lokalizacja - przy każdej ewakuacyjnej klatce schodowej na każdym piętrze oraz w miejscu oczekiwania na ewakuację (jeśli wyznaczono).

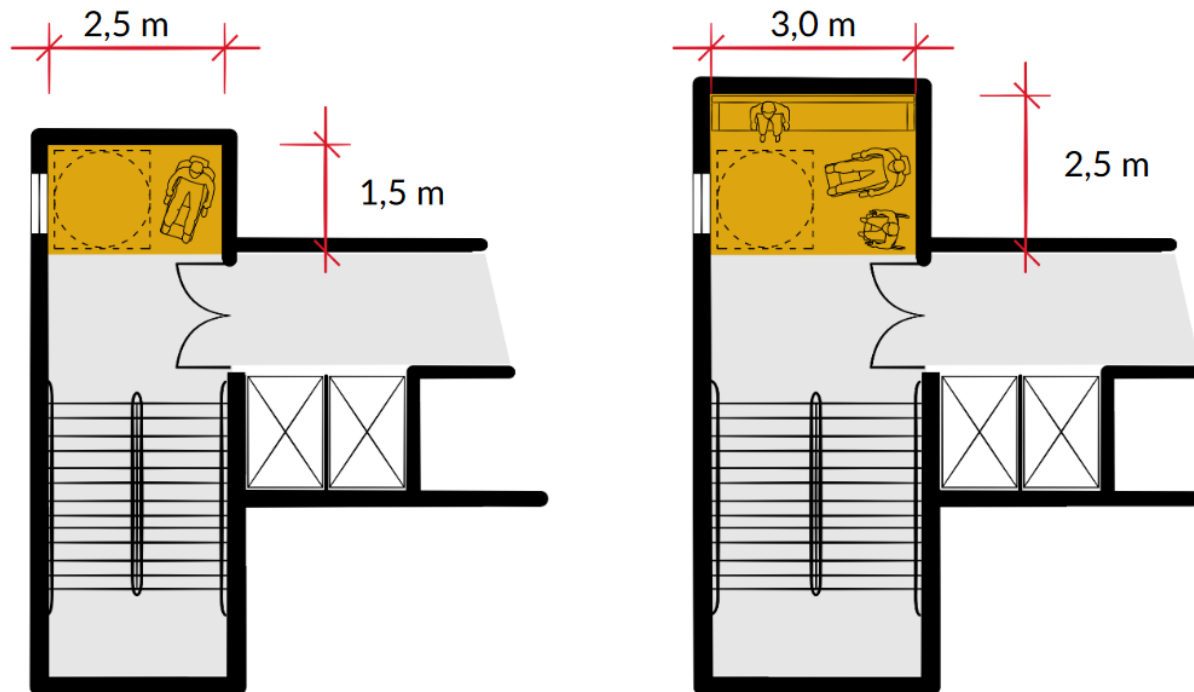
Minimalne wymiary wnęki na wózek lub składany materac to: 1,3 m wysokości, 0,8 m szerokości i 0,3 m głębokości.

Wnęka może być otwarta lub zamykana, np. w postaci szafki.

Lokalizacja miejsca oczekiwania

Zaleca się lokalizację miejsca oczekiwania na ewakuację w pierwszej kolejności jako część klatki schodowej – w miarę możliwości z oknem ratowniczym o szerokości co najmniej 0,9 m.

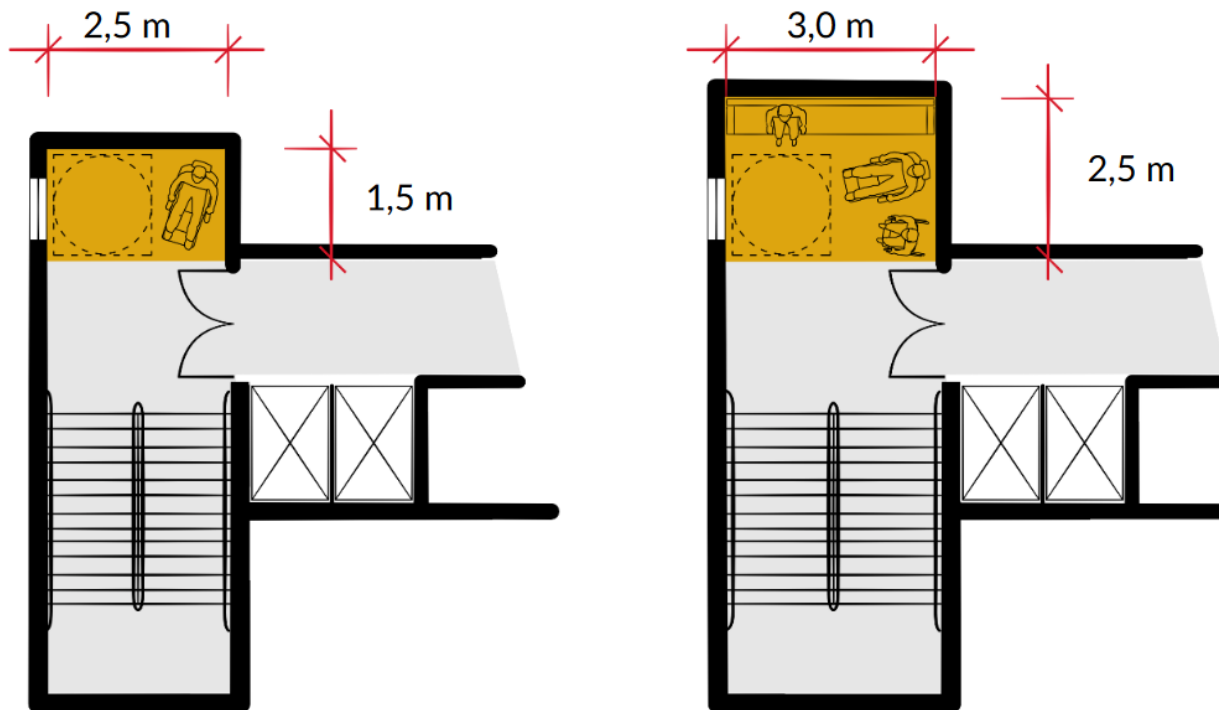
Miejsce oczekiwania na ewakuację jako część klatki schodowej:

wymiary minimalne: 1,5×2,5 m (po lewej)

wymiary optymalne: 3,0×2,5 m (po prawej)

Lokalizacja miejsca oczekiwania

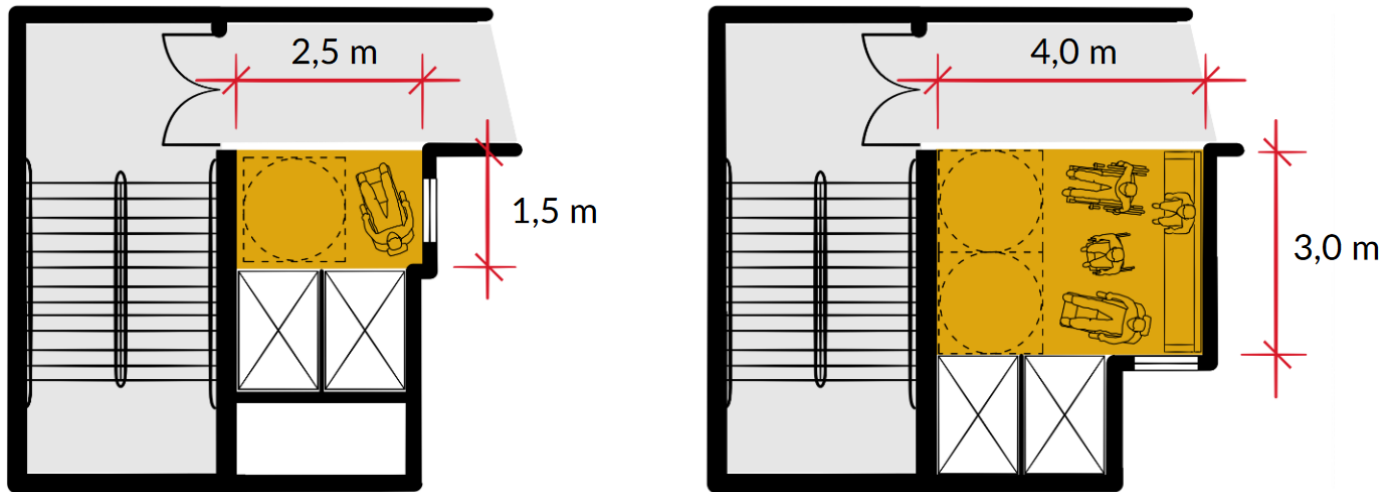
Zaleca się lokalizację miejsca oczekiwania na ewakuację w pierwszej kolejności jako część klatki schodowej – w miarę możliwości z oknem ratowniczym o szerokości co najmniej 0,9 m.

Miejsce oczekiwania na ewakuację jako część klatki schodowej:
wymiary minimalne: 1,5×2,5 m (po lewej)
wymiary optymalne: 3,0×2,5 m (po prawej)

Lokalizacja miejsca oczekiwania –c.d.

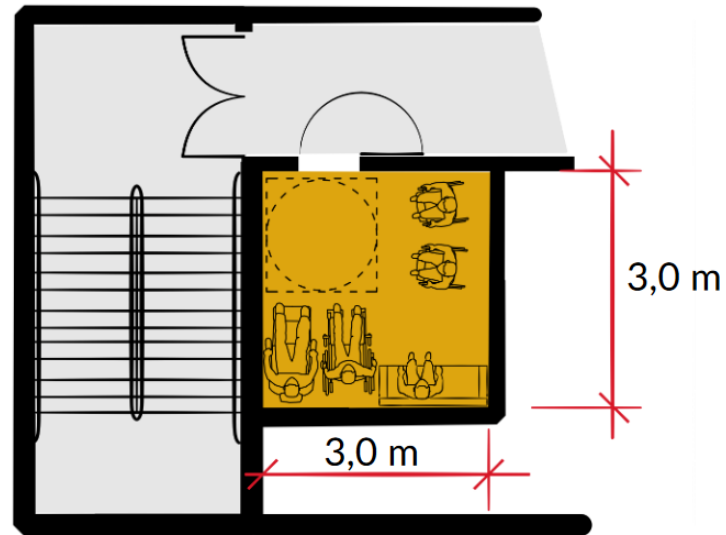
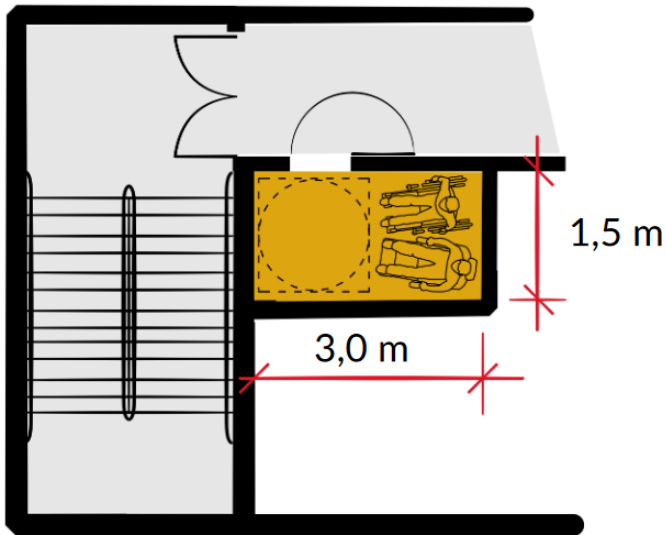
Jeśli nie jest możliwe wykonanie go jako część klatki schodowej – zalecane jest wykonanie jako części przejścia do klatki schodowej.

Miejsce oczekiwania na ewakuację jako część przejścia do klatki schodowej:
wymiary minimalne 2,5×1,5 m (po lewej)
wymiary optymalne 4,0×3,0 m (po prawej)

Lokalizacja miejsca oczekiwania- c.d.

Jeśli oba wcześniejsze rozwiązania nie są możliwe - zaleca się wyznaczenie miejsca oczekiwania w osobnym pomieszczeniu.

Miejsce oczekiwania na ewakuację jako osobne pomieszczenie:
wymiary minimalne 3,0×1,5 m (po lewej)
wymiary optymalne 3,0×3,0 m (po prawej)